

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI:10.52058/2708-7530-2022-9(16)

VĚDA A PERSPEKTIVY

No 9 (16)
2022

Ми з України

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9\(16\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9(16))

Věda a perspektivy

№ 9(16) 2022

Praha, České republika
2022

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 9(16) 2022. str. 439

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 18/2022 ze dne 22. září 2022)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, Česká republika se sídlem V Lázních 688,
Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, Česká republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, veřejné organizace „Association of Scientists of Ukraine“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního

vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze Research Bible

Šéfredaktor:

**Karel
Nedbálek -
doktor práv,
docent (Zlín,
Česká republika)**

**Zástupce
šéfredaktora:
Markéta Pavlova
- ředitel,
Mezinárodní
Ekonomický Institut (Praha,
Česká republika)**

**Dina Dashevskaya -
geolog,
geochemist Praha,
Česká republika
(Jeruzalém, Izrael)**

Členové redakční rady:

Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)

Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)

Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Dina Dashevskaya - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jerusalem, Izrael)

Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)

Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)

Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU). al-Farabi (Kazachstán)

Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)

Vladislav Fedorenko - doktor práv, profesor, DrHb - doktor habilitace práva (Polská akademie věd), čestný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

OBSAH

SÉRIE “Veřejné správy”

- Тетяна Ковтун** 11
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ В ПЕРІОД КРИЗ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ
- Юлія Левченко** 24
УЧАСТЬ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ ТА ВРЯДУВАННІ КРАЇН БАЛКАНСЬКОГО РЕГІОНУ

SÉRIE “Ekonomika”

- Hanna Blakyta, Olena Purdenko** 39
THE IMPACT OF UKRAINE'S EU CANDIDACY STATUS ON TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL BUSINESS SECURITY
- Галина Бригілевич, Марта Мальська** 50
ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Даниїл Кундеренко** 60
ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ ЗА УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ШЛЯХОМ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОДАЖІВ ЧЕРЕЗ ВЕБСАЙТ
- Семен Нескородєв** 70
СИСТЕМА АДМІНІСТРУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Валерій Шипоша, Наталія Трушкіна, Віктор Уткін** 79
СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСТЕРНИХ СТРУКТУР ПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

SÉRIE “Pedagogika”

- Anhelina Kolisnichenko** 100
TEACHER'S FACILITATING OF THE STUDENTS' LEARNING AUTONOMY DURING THE WAR VIA VIDEO AIDS: A CASE STUDY OF THE ENGLISH METHODOLOGY TEACHING
- Яків Бойко** 110
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
- Юлія Загребнюк, Галина Авчіннікова, Людмила Веремюк** 121
ПЕРЕВАГИ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ В АМЕРИКАНСЬКІЙ СТАРШІЙ ШКОЛІ
- Наталія Заєць** 134
РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ
- Марія Медведєва, Галина Ткачук** 146
ІНТЕГРАЦІЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ
- Алла Рижанова** 158
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЗАСОБАМИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Тамара Скорик** 172
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧНІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦВА
- Мирослава Сосяк** 183
ТЕХНОЛОГІЯ «ПЕРЕВЕРНУТЕ НАВЧАННЯ» ПРИ ВИКЛАДАННІ «ШКІЛЬНОГО КУРСУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ» МАЙБУТНІМ УЧИТЕЛЯМ

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9\(16\)-120-133](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9(16)-120-133)

Юлія Загребнюк

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови та методики її навчання,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна,
<http://orcid.org/0000-0002-0997-4026>*

Галина Авчіннікова

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та практики
іноземних мов,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-0507-4888>*

Людмила Веремюк

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6221-419X>*

ПЕРЕВАГИ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ В АМЕРИКАНСЬКІЙ СТАРШІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті окреслено основні етапи реформування старшої школи в США з 2010 до 2022 року: проаналізовано основні урядові стратегії та президентські ініціативи, спрямованість навчального процесу на досягнення тієї чи іншої мети, успіхи та проблеми американської старшої школи.

З'ясовано, що у 2010 році урядом Б. Обама проводилась масштабна реформа середньої освіти, яка мала на меті підвищити кваліфікацію складу вчителів. Було здійснено контроль якості підготовки учителів та звільнено тих, хто не бажав здійснювати професійний ріст, також були проаналізовані та вдосконалені методи підбору вчителів. Президент мав значні успіхи у втіленні плану реформування американської освіти, зробивши правильний акцент на тому, що федеральному уряду надається провідна роль у стимулюванні проведення реформ та введенні високих стандартів, потрібних освітній галузі

США.

Автори встановили, які є типи й різновиди державних та приватних шкіл, охарактеризували їх особливості, переваги та недоліки. Загалом, у статті досліджено, що учні старшої школи США мають ряд переваг, здобуваючи освіту в профільних 10-12(13) класах, як от вибір основних та другорядних шкільних предметів, можливість долучатися до практичних курсів, допомога тьютора у вирішенні організаційних питань чи проблем з навчанням, співпраця вчителів з батьками та інші сприятливі фактори.

Ключові слова: американська старша школа, профільне навчання, реформування шкільної освіти, президентські ініціативи, освітні стратегії.

Yuliia Zahrebniuk

Candidate of pedagogical sciences, associate professor, associate professor at the English and Methodology Department at Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University Uman, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0997-4026>

Halyna Avchinnikova

Candidate of pedagogical sciences, associate professor at the Department of Theory and Practice of Foreign Languages at Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University Uman, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0507-4888>

Veremiuk Liudmyla

Candidate of pedagogical sciences, associate professor at the Foreign Languages Department at Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University Uman, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-6221-419X>

ADVANTAGES OF STUDENTS DIFFERENTIATED LEARNING AT AMERICAN HIGH SCHOOL

Abstract. The article outlines the main stages of high school reform in the USA from 2010 to 2022: the main government strategies and presidential initiatives, the focus of the educational process on achieving one or another goal, the successes and problems of the American high school are analyzed.

It was found that in 2010, the government of B. Obama carried out a large-

scale reform of secondary education, which was aimed at improving the qualifications of teachers. The quality control of teacher training was carried out and those who did not wish to carry out professional growth were dismissed, as well as the methods of teacher selection were analyzed and improved.

The President has made significant progress in implementing his plan to reform American education, placing the right emphasis on giving the federal government a leading role in driving reforms and introducing the high standards needed in the US education industry.

The authors established the types and varieties of public and private schools, characterized their features, advantages and disadvantages. In general, the article examines that US high school students have a number of advantages, getting an education in specialized 10-12(13) grades, such as the choice of major and minor school subjects, the opportunity to join practical courses, the tutor's help in solving organizational issues or problems with learning, cooperation of teachers with parents and other favorable factors.

Keywords: American high school, specialized training, reforming school education, presidential initiatives, educational strategies

Постановка проблеми. Вивчення успішних освітніх систем розвинутих країн завжди викликало інтерес науковців, політологів та освітян. Адже саме якісна освіта забезпечує стійкі фінансові та суспільні відносини в державі та є показником стабільності її розвитку. Навчання в школах Сполучених Штатів Америки готує учнів до успішного вступу до закладів вищої освіти або професійно-технічних закладів. Нас зацікавило дослідження реформування шкільної освіти в США на сучасному етапі (2000–2022 роки) та з'ясування переваг профільного навчання американських старшокласників.

Процес модернізації системи профільної диференціації навчання старшокласників у Сполучених Штатах Америки триває з 2000 року до нашого часу, основу якого складають наступні закони, ініціативи та акти: “Жодної дитини поза увагою” (NoChildLeftBehind, 2001), “Америка створює можливості значного підвищення якості технології, освіти і науки” (America COMPETES Act (AmericaCreatingOpportunitiestoMeaningfullyPromoteExcellenceinTechnology, Education, andScienceAct), 2007), “Відновлення та реінвестування Америки” (AmericanRecoveryandReinvestmentAct, 2009), “Охорона здоров'я та регулювання освіти” (HealthCare and Education ReconciliationAct, 2010) та ін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сьогодні проблема профільного навчання цікавить як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Вагомий внесок у її розв'язання роблять українські педагогі-компаративісти: О. Безлюдний, М. Бойченко, О. Заболотна, Л. Загорулько, Н. Лавриченко, О. Локшина, Л. Пуховська, А. Сбруєва, Н. Семергей, С. Шандрук та ін. Загальним теоретичним питанням профілізації навчального процесу в старшій

школі присвячені праці В. Алфімова, Г. Балла, Н. Бібік, М. Бурди, Т. Гордієнка, М. Гузика, Л. Жовтан, В. Кизенка, В. Мадзігона, В. Рибалки, А. Самодріна, Н. Шиян та ін.

Американські науковці, серед яких Т. Брамельд, Дж. Дьюї, Дж. Каунтс, В. Кілпатрік, Дж. Конант, М. Накостін, І. Уїлсон, Р. Хатчінз, Дж. Чайльдс та ін., робили спроби розробити нові ефективні підходи до реформування освіти. Еволюцію системи шкільної освіти Сполучених Штатів Америки, передумови впровадження профільної диференціації навчання старшокласників, періодизацію її становлення й розвитку та інші загальні освітні питання в США відображено в працях американських науковців Дж. Адамса, В. Брікмена, Дж. Гутека, І. Доутона, С. Кертіса, В. Кілпатріка, Е. Колінгса, Р. Коуена, Р. Раска, П. Сетлера та С. Холла. Значний внесок у вивчення питань американської шкільної освіти зробили Л. Кремін і Дж. Спрінг. Вони досліджували зміни, які відбулись у середніх навчальних закладах США від моменту заснування перших шкіл до їх сучасного стану, велику увагу приділяли особливостям переходу до навчання, в центрі якого – учень.

На жаль, на сьогодні функціонування профільної старшої школи в США залишається маловивченим, вартими уваги є підстави для зростання рейтингів та престижності навчання в ній. Для цього необхідно дослідити питання реформування та модернізації сучасної американської старшої школи протягом 2000–2022 років, що сприяло закріпленню її ефективного функціонування, підвищенню престижності для вступу та збільшенні переваг для учнів.

Мета статті - дослідження реформування шкільної освіти в США на сучасному етапі (2000–2022 роки) та з'ясування переваг профільного навчання американських старшокласників.

Виклад основного матеріалу. Управління освітою в США є децентралізованим, здійснюється на рівні штатів, оскільки не регламентується Конституцією країни. Значні права у вирішенні загальноосвітніх питань надані навчальним округам, яких у країні є близько 15 тис. Федеральний центр здійснює розробку стратегічних національних програм розвитку освіти, фінансує федеральні програми розвитку школи, також відповідає за розвиток освітньої статистики та наукових досліджень у сфері освіти. На всіх етапах шкільного навчання в американській школі відсутні єдині навчальні програми, підручники. Кожний навчальний округ розробляє свої рекомендації щодо навчального часу, видає програми з окремих предметів і здійснює фінансування шкіл.

З 2000 року розпочався новий етап диференційованого навчання, який триває до сьогодні. У 2003 році Американська асоціація шкільних каунслерів розробила Національну модель для програм шкільного консультивання. Модель інтегрувала результати праць Н. Гісберса, Ш. Джексона, К. Джонсона і П. Хендерсона та пов'язала ці підходи з національними стандартами й

ініціативою щодо реформи програм шкільного консультування [1].

Значним недоліком попередніх освітніх реформ вважається відсутність достатнього рівня звітності шкіл про результати своєї діяльності. Саме на подолання цього недоліку спрямований наступний етап розвитку освітньої реформи, який розпочав Дж. Буш у 2001–2002 роках з прийняттям нової редакції Закону про початкову та середню освіту “Жодної дитини поза увагою” (NoChildLeftBehind). Її основним завданням було підняття якості національної освіти на більш високий рівень. Для цього основний наголос робився на стандартизованих тестах із читання й математики всіх учнів 3–8 класів державних шкіл. Від рівня навчальних досягнень учнів школи залежало фінансування конкретних шкіл. Документ “Жодної дитини поза увагою” мав сприяти покращенню шкільної освіти та підвищенню грамотності школярів всієї країни. Ця освітня ініціатива мала забезпечувати відповідальність шкіл за результати, фокусування ресурсів та перевірені освітні методи [2].

Отже, закон вимагав, щоб школи наймали лише висококваліфікованих учителів та мали помітні покращення у рівні тестових досягнень зі стандартизованих тестів для того, щоб школи продовжували отримувати федеральне фінансування. Суперечки навколо цього закону базуються на можливості деяких шкільних округів “навчати задля тестів” (teachingtothetest), тобто лише для покращення результатів стандартизованих тестів. Критики висловили думку, що учні не отримують загальну освіту, а лише вивчають той матеріал, з якого буде тестування.

Освітні реформи початку ХХІ століття характеризують зростання вимогливості американців до результатів роботи освітньої системи, прагнення підвищити рівень відповідальності кожного вчителя за якість своєї праці [2].

У 2010 році уряд президента Сполучених Штатів Америки Б. Обама, прагнучи вдосконалити попередні закони, розробив модель підвищення якості освіти в ініціативі “Програма для реформ” (A BlueprintforReform). У новому законі було запропоновано освітні цілі на наступні 10 років. Тобто до 2020 року передбачалося підвищити рівень підготовки випускників старшої американської школи до вступу й навчання в коледжах і для подальшого професійного розвитку, також планувалося покращити роботу педагогічних працівників, посилити співпрацю з батьками – надавати їм звітну інформацію про оцінювання роботи американських шкіл з метою покращення їх діяльності, і ще передбачалося приділити більше уваги й покращити якість роботи шкіл, учні яких мають низькі навчальні досягнення [4].

Президент Б. Обама продовжував традицію вдосконалення системи освіти, яку розпочав ще Д. Ейзенхауер, 34-й президент країни. Освітні реформи Б. Обама охоплювали всі рівні освіти та їм приділялася значна увага, про що свідчить те, що у державному бюджеті на 2013 рік було заплановано виділення значних коштів, щоб розширити доступність шкільної освіти для всіх дітей.

Президент особливо наголосив на тому, що “міцний імпульс змін прийде зі штатів, шкільних округів та місцевих шкіл” [4]. Зокрема, Б. Обама неоднозначно дав зрозуміти нації, що збирається використовувати федеральні органи для вдосконалення загальноосвітніх шкіл “К–12” американської державної системи освіти. Президент висловив своє занепокоєння стосовно того, що показники успішності учнів середніх шкіл відставали від таких показників учнів деяких індустріальних націй. Важливою, на думку Б. Обами, була проблема меншин, зокрема досить часті відрахування зі шкіл афроамериканців та латино мовних учнів, а також найнижчі показники успішності цих учнів [4, с. 28].

За період правління наступного президента, Д. Трампа, реформування шкільної освіти практично не відбувалося. Але в наш час чинним президентом Сполучених Штатів Америки є Д. Байден, і освіта є для нього одним із пріоритетів. Він пропонує «перевинайти старшу школу»: скоротити прогалину у фінансуванні шкіл для різних категорій населення, а школи в незаможних районах підсилити курсами з професійних навичок, які викладалися б у партнерстві з коледжами та роботодавцями. Також президент переконаний, що мистецтво, музика та професійні навички здатні залучити учнів до навчання, розвинути в них почуття гордості та значущості через творчість і культуру, протилежну суспільству споживання, культ «зроби сам».

Загалом у своїй освітній політиці президент спирається саме на педагогів: планує підвищити вчителям заробітну плату та дати всім старшокласникам доступ до практичних професійних курсів.

Тож останні роки спостерігаємо курс США на покращення якості освіти і дуже важливо, що всі президентські ініціативи є логічним продовженням попередніх. Це забезпечує якісну національну освіту впродовж багатьох поколінь. Навіть незважаючи на те, що основний акцент йде, як і раніше, можливо навіть більше, на стандартизованих тестах, які мають забезпечувати якість освіти (що критикується багатьма американськими й світовими педагогами), та все ж освітяни й увесь народ цілком підтримують президентські ініціативи й закони з метою підвищення якості національної освіти [6].

Розглянувши основні зміни та реформи, яких зазнала американська школа, зупинимось детальніше на її сучасному стані та перевагах для учнів. У сучасних Сполучених Штатах Америки 117 тисяч шкіл: 76 % – державні, а 24 % – приватні. Усі школи обладнані сучасними необхідними засобами. [1].

Оскільки ми вивчаємо питання профільної диференціації навчання школярів саме в старшій школі, необхідно зауважити, що в США сучасна старша школа передбачає чотири освітні рівні, а це чотири роки навчання – з 9 по 12 клас. Першокурсник старшої школи (9 клас) називається *freshman*, другокурсник (10 клас) – *sophomore*, третьокурсник (11 клас) – *junior*, а учень останнього 12-ого року навчання – *senior* [2, с. 18–20].

У 2014 році створені найоптимальніші умови для профільної диференціації навчання учнів старшої школи. Розглянемо критерії, за якими здійснюється диференціація навчального процесу в США:

1. Характеристики учня або групи учнів, які є підставою для створення відмінностей в освітньому процесі: розумові здібності, успіхи в навчанні, пізнавальні інтереси, вік, стать, соціальна належність тощо.

2. Диференціація здійснюється між такими складовими освітньої системи (підсистеми): національна система освіти – макрорівень; школа – мезорівень; класи в школі – мікрорівень диференціації.

3. На теоретичному рівні можна визначити такі підстави здійснення диференціації: початковий рівень розвитку вмінь та розумових здібностей, освітні цілі, час на виконання завдання, зміст освіти, структура та послідовність навчального матеріалу, підхід до навчання, види навчальної діяльності, оцінка рівня виконання завдання [2].

Але багато із цих підстав є взаємопов'язаними та взаємозалежними, тому варто виділити три критерії, на основі яких відбувається диференціація освіти: за цілями навчання, умовами навчання, часом навчання.

Диференціація за навчальними цілями передбачає вибір учнем певного потоку та формування особливого набору предметів, вивчення обов'язкових дисциплін. Для кожного потоку встановлюються свої цілі, пов'язані з життєвими перспективами учнів.

Диференціація за умовами навчання передбачає використання вчителем різних методів, засобів, навчальних матеріалів під час навчання.

Можливі варіанти диференціації за часом навчання:

а) визначення часу потрібного на виконання певного завдання самим учнем;

б) надання можливості учню завершити завдання вдома, якщо він не в змозі виконати його з певних причин на уроці (час виконання завдання визначає вчитель);

в) наявність у школі двох потоків з однаковим змістом освіти, але один вивчає цей зміст за два роки, а другий – за три (це зовсім інший рівень диференціації, ніж у випадках а та б);

г) залишення учня на другий рік у цьому ж класі.

Між критеріями диференціювання освіти за цілями, умовами та часом навчання існує тісний взаємозв'язок.

4. Ступінь диференціації навчального процесу співвідноситься з рівнем здатності школи враховувати відмінності учнів та ставити перед ними індивідуальні освітні цілі [1].

Найнижчим її рівнем можна вважати відсутність диференціації як такої, це передбачає, що всі школярі країни мають однакові освітні цілі, умови і час навчання. Найвищий рівень диференціації передбачає, що для кожного учня,

класу, школи встановлюються свої освітні цілі, умови та час навчання.

Класифікація диференціації навчання згідно з рівнем освітньої системи (підсистеми), на якому вона здійснюється, наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Класифікація диференціації за рівнем освітньої системи, на якому вона здійснюється

Рівень	Система	Форма
макро-	державна	між школами
мезо-	окрема	у межах школи
мікро-	окрема	між потоками або в класі

Зауважимо, що форми зовнішньої диференціації найчастіше організовують державні органи, у переважній більшості випадків вони просто нав'язуються школі. А форми внутрішньої диференціації ініціюють адміністрація школи, методичні об'єднання вчителів або окремі вчителі. Внутрішня диференціація є компонентом педагогічної концепції школи [3].

У досліджуваній державі шкільним навчальним процесом управляють масштабні освітні системи. Вчителі мають необхідну відповідну освіту, діє поділ школярів на класи, широко застосовується диференціація та індивідуалізація навчального процесу, класні кімнати обладнані усім необхідним для якісного навчання: підручниками, таблицями, схемами, картами та, безперечно, технікою й комп'ютерами. Завдяки швидкісному Інтернету школярі використовують для навчального процесу інформацію з усієї планети. Для старшокласників є також можливість брати участь у заняттях, які ведуть вчителі в інших штатах. Взагалі комп'ютерні можливості дуже широкі. Наприклад, в школі Оуквудфрендзскул (OakwoodFriendsSchool), в бібліотеці Collins є комп'ютерний центр для середньої школи та комп'ютерна лабораторія для старшої школи, а на усій території кампуса діє безпроводний Інтернет, як і в більшості старших шкіл [4].

Навчальні дні учнів старшої школи дуже завантажені. Багато обирають 5–6 академічних предметів та ще фізкультуру. У другій половині дня багато старшокласників виконують домашнє завдання в окремому залі, працюють у бібліотеці чи беруть участь в учнівському самоврядуванні чи математичному клубі та займаються в гуртках.

Будівлі старшої школи просторі та сучасні, мають великі холи, широкі коридори, актові зали, в яких можуть розміститись до тисячі учнів. Музичні класи можна порівнювати з консерваторією, американські тинейджери мають можливість вивчати найрізноманітніші музичні інструменти. На базі шкіл діють джазові колективи, музичні групи, хор, які заохочують дітей приєднуватися. Планування шкіл є дуже зручним, враховані всі потреби школярів з вадами. Усі

інформаційні написи, оголошення й таблички розташовані на рівні нижче зросту людини, й написані не лише англійською мовою, а також і шрифтом Брайля, для того, щоб їх могли прочитати й сліпі учні та відвідувачі. Часто холи та коридори прикрашені різними картинами, малюнками, плакатами, які виготовили учні або які є для них цікавими. Це робить атмосферу затишною та домашньою, діти не відчують напруги та краще адаптуються. Школи мають власні художні студії та студії кераміки, тренажерні зали, футбольні, баскетбольні чи бейсбольні поля, тенісні корти, басейни для плавання. Окрім традиційних, учні займаються також іншими видами спорту: фітнесом, йогою, софтболом. Старша школа учням пропонує відвідувати театр, має широкую програму з художнього виховання: уроки малювання, драми, музики. Ці заняття дуже цінні й корисні, вони допомагають старшокласникам знайти друзів зі схожими інтересами, розвинути таланти і часто допомагають зробити правильний вибір майбутньої кар'єри. Все сплановано так, щоб школярі, особливо старшокласники, могли найповніше себе проявити [7].

Після закінчення 12 класу випускники американських шкіл отримують сертифікат, що засвідчує здобуття середньої освіти. В системі освіти США отримання диплома є обов'язковим для вступу до коледжу чи університету.

У США на початку XXI століття провідною формою організації навчання в загальноосвітніх школах залишається класно-урочна система. Її особливостями є: переважно постійний склад учнів приблизно одного віку і рівня знань (клас); кожний сформований клас навчається відповідно до свого річного плану; навчальний процес здійснюється за допомогою уроків; окремі уроки відведені для окремих предметів (монізм); уроки проходять за розкладом; здійснюючи педагогічне управління, учитель має керівну роль; у класах використовуються різні види і форми пізнавальної діяльності учнів.

Сучасний навчально-виховний процес у старшій школі США відбувається за допомогою різних форм, таких як семінар, факультатив, лекція, навчальна екскурсія, заняття в навчальних майстернях чи практикум; гурток, студія, олімпіада, конференція та інші форми позакласної роботи; домашня навчальна робота, співбесіда, консультація, залік, іспит. Ці форми навчання забезпечують профільну диференціацію та організацію індивідуальної, групової та колективної роботи зі школярами [8].

Шкільна навчально-виховна робота поєднується з науково-методичною, науково-дослідною та експериментальною; а традиційні форми та методи навчання поєднуються з нетрадиційними, наприклад, інноваційними технологіями навчання.

Однією з особливостей діяльності американської профільної школи початку XXI століття є значна увага до служби "гайденс" (guidance) (що означає керівництво), метою якої є допомога дитині в питаннях навчання, виборі профілю та майбутнього професійного шляху, а також в особистих

(таких, як непорозуміння з батьками, однолітками чи інших) проблемах. Системі педагогічної допомоги та підтримки в старшій школі надається дуже важливе значення. У США широко відоме поняття “school-counselling and guidance” – шкільне консультування та наставництво. Американська служба “гайденс” має на меті створення сприятливої атмосфери в класі, мікроклімату в учнівському колективі. Терміни “гайденс” та “каунселінг” (counselling) часто вживають разом, вони позначають наставництво через консультування, тобто делікатне, ліберальне керівництво, допомога там, де цього потребує учень, а не жорстке, диктаторське [7].

У середніх загальноосвітніх школах США є різні системи взаємодії учасників служби “гайденс”. Найпоширенішими є “tutor” – тьютор, куратор (наставник може бути в кожного школяра, у окремої групи чи у всього класу), класний керівник, вихователь, координатор, психолог, “adviser” – радник, “counselor” – радник, консультант. Для ще більш вужчої спеціалізації з питань профільної диференціації навчання учнів середніх освітніх закладів є посада “career-counsellor” – консультант із питань, які стосуються вибору навчальних профілів та майбутньої професії. У 2010 році нараховувалось 281400 посад career-counseling. З них 47 % – у загальноосвітніх школах, решта – у коледжах, університетах та службах, які займаються перекваліфікацією. Департамент праці США (the U.S. Department of Labor (DOL)) підрахував, що попит на цю професію зросте на 19–34 % між 2010 та 2020 роками [2].

Серед інших форм підтримки в школах США є “remedial teacher” – учитель компенсаційного навчання; “school-counsellor” – шкільний радник, “school-psychologist” – шкільний психолог; “school social worker” – шкільний соціальний працівник тощо. Ці посади є взаємопов’язаними складовими компонентами, які забезпечують функціонування усієї системи. Великою мірою це досягається тому, що тьютор виступає водночас і координатором, який зв’язує систему підтримки дитини в школі та за її межами, і консультантом учнів, батьків, учителів, соціолога (превентивна діяльність із попередження різних поведінкових відхилень через фронтальну роботу з учнями), і методиста, який допомагає працівникам школи опанувати принципи та методику служби “гайденс” [7].

Окрім наставництва, скеровування, що передбачає служба гайденс, педагогічна діяльність учителя може мати таку форму, як *менторство*. Педагогічне наставництво в підлітковому віці передбачає самостійне обрання наставника. Ця форма співпраці особливо актуальна, якщо вчитель працює з обдарованою дитиною, означає індивідуальне керівництво, передбачає піклування про розвиток спеціальних здібностей і загального рівня обдарованої дитини. В історичному контексті ментор – наставник, той, на кого учень хоче бути схожим, ким захоплюється, хто впливає на його життя. Часто ментори співпрацюють з групою обдарованих школярів для розширення їх знань у світі

професії, спеціальності і діяльності та допомагають подолати розрив між класною кімнатою і оточуючим світом, взяти участь у реальному житті, не чекаючи закінчення школи.

Так, в організації системи профільної диференціації навчання важливим моментом є те, що дитина не залишається сама з вибором майбутньої професії, і це завдання не покладається лише на учня і на школу – батьки беруть активну участь у цьому процесі та всіляко допомагають своїм дітям зробити правильний крок у житті, не помилитися з вибором подальшого навчального закладу та здобути професію. На сайтах шкіл Сполучених Штатів Америки батькам пропонують програми, як допомогти дитині зробити правильний вибір. Підготовку радять починати, коли дитина навчається у 9-му класі. Наприклад, на сайті школи CapeCentralHighSchool розміщено спеціально розроблений план [4].

Для американців підтримка власних дітей у їх виборі є надзвичайно важливою, і тому їй приділяють стільки уваги. Аналізуючи ці рекомендації, можна перекоонатися, наскільки ретельним та уважним є ставлення до профільної диференціації навчання, для батьків роз'яснюється кожен крок від того, які заліки та тести складатиме їх дитина, до того, що треба робити, щоб разом з дитиною зробити правильний вибір.

Необхідно зазначити, що в сучасних США значна увага приділяється талановитим і обдарованим школярам. Американська національна асоціація обдарованих дітей (Nationalassociationofgiftedchildren) оцінює, що лише 6 % дітей з-поміж трьох мільйонів учнів США, починаючи з дошкільного закладу і закінчуючи дванадцятим класом школи, вважаються академічно обдарованими. Члени асоціації вважають, що для таких дітей повинні бути розроблені спеціальні навчальні програми на кожному віковому рівні згідно зі стандартами навчання. На сучасному етапі програми для обдарованих функціонують на рівні школи, шкільного округу, окремого штату та федеральному рівні, держава щороку витрачає значні кошти на підтримку талановитої молоді.

Сьогодні в кожному штаті США функціонують організації й центри по роботі з обдарованими дітьми. Найвпливовішими серед них є Американська асоціація обдарованих дітей (ААОД) (AmericanAssociationforGiftedChildren (AAGC)), створена в 1946 році, Національний дослідницький центр обдарованих і талановитих дітей, створений у 1988 році, який очолює відомий вчений Дж. Рензулі. Американський журнал “Обдарована дитина” (GiftedChild) періодично публікує новинки в галузі навчання обдарованих учнів, а політика Інституту обдарованої дитини спрямована на підтримку та розвиток талантів школярів у США. Відома американська дослідниця С. М. Райс (Sally M. Reis) вважає, що інвестування в обдаровану молодь допоможе підвищити економічний рівень держави та утримувати її лідерство в різних сферах [4].

У США розроблено нову парадигму шкільної освіти XXI століття, зміст

профільного навчання набуває особливо великої ваги. Великі надії покладаються на так звані школи-магніти з профільною диференціацією навчання, вони викликають великий інтерес серед багатьох американських освітян, на їх подальший розвиток і успішне функціонування висловлюють надії і переконання І. Бойєр, Б. Купер та ін. Вони вважають, що за умов економічних та технологічних змін ці школи забезпечать країну кваліфікованими кадрами. Ці школи є успішними саме завдяки профільній спрямованості, поєднують індивідуальні цілі й суспільні установки, є “агентами суспільства” та водночас виконують “роль сім’ї”. Варіативність освітніх послуг у таких школах здійснюється за рахунок розширення спектру різних навчальних курсів на вибір. Програми шкіл-магнітів орієнтовані на конкретну сферу професійної діяльності, і до них ставлять досить високі вимоги, яким повинен відповідати фахівець певного профілю. Для США – країни, де проживає, навчається і працює багатонаціональне населення, – школи-магніти є просто унікальною можливістю об’єднати спільним навчальним процесом учнів різних расових, соціальних, економічних, етнокультурних осередків.

Висновки. Отже, розглянувши сучасний стан профільного навчання, можемо зазначити, що в наш час це питання набуло особливого значення, кожен наступний уряд приділяв належну увагу забезпеченню підростаючих поколінь якісною освітою. Система освіти США зазнала змін та реформ, необхідних для підтримки конкурентоспроможності держави та забезпечення її висококваліфікованими спеціалістами. Акцент було зроблено на введенні державних стандартів, розкритті задатків кожного школяра, зміні відношення до освіти як етапу, що потрібно пройти, налаштуванні на готовність навчатися протягом усього життя та ін. Стратегії розвитку профільного диференційованого навчання учнів у Сполучених Штатах Америки передбачають:

- 1) безперервність і послідовність профорієнтаційного та диференційованого навчання учнів;
- 2) врахування тенденцій і змін світового та вітчизняного ринків праці;
- 3) забезпечення потреб держави в спеціалістах, які відповідають соціально-економічним вимогам часу;
- 4) зростання економічної, соціальної та особистісної ефективності диференціації навчання внаслідок його конкретної спрямованості й індивідуалізації.

Поєднавши типовий стандартний загальний навчальний план та альтернативні програми, педагоги й дослідники розробили оптимальний курикулум, який містить обов’язкові для вивчення предмети і курси (щоб забезпечити високий рівень знань із основних предметів) та ряд предметів і курсів на вибір (щоб забезпечити гармонійний розвиток нахилів і талантів) і втілює принципи профільної диференціації, забезпечуючи правильний вибір

майбутньої спеціальності старшокласниками. Чартерні школи та школи-магніти створюють здорову конкуренцію державним середнім загальноосвітнім закладам, проте в альтернативних та приватних шкільних закладах навчається набагато менше учнів, що свідчить про популярність та високий рівень довіри саме державним закладам.

Література:

1. Бойченко М. А. Тенденції реформування управління сучасною загальною середньою освітою США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Сум. держ. пед. ун-т. – Суми, 2010. – 252 с.
2. Локшина О. Проблема забезпечення якості шкільної освіти у федеральних освітніх ініціативах США / Міждисциплінарність як методологія гуманітарних наук: мова, освіта, культура : матеріали міжн. Науково-практ. конф., 26–27 квітня 2012 р. – Умань : Жовтий О. О., 2012 – Ч. 2. – С. 59–62.
3. Грегоращук Ю. В. Організація професійної підготовки в старшій школі США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – 254 с.
4. American Achievement in International Perspective / Thomas B. Fordham Institute. – 2020. – 34 p.
5. American Education, Joel H. Spring, 9th ed., McGraw-Hill College, Boston, MA, 2000. – 254 p.
6. Пасинкова І. В. Реалізація принципу безперервності в освітніх системах США та України / За ред. Б. І. Холод. – Київ, 2012. – Вип. 29. – С. 15–22.
7. Anderson K. M. Tips for teaching : Differentiating instruction to include all students. – Preventing School Failure (2007). [Electronic source]. URL : <https://elaphunhy.files.wordpress.com>
8. Заїченко Н. В. Особливості освіти США на сучасному етапі її реформування. 2003. – № 11. – С. 34–40.
9. Гурман Т. Л. Становлення системи професійної орієнтації учнів у середніх школах США / Наукові записки ТНПУ. Серія : Педагогіка. – Тернопіль, № 9. – 2006. – С. 108–113.
10. Бургін М. С., Степенко Г. В., Мілов Ю. Г. Стандарти у системі освіти США : стан проблеми / Проблеми освіти : Наук.-метод. зб. – К., 1997. – Вип. 7. – С. 168–175.

References:

1. Boichenko, M. A. (2010). *Trends in reforming the management of modern general secondary education in the USA*. Sumy. [in Ukrainian].
2. Lokshyna, O. (2012). *Problem of ensuring the quality of school education in federal educational initiatives of the USA*. Uman: Zhovtyi O.O. [in Ukrainian].
3. Hrehorashchuk, Yu. V. (2013). *Organization of professional training in high school in the USA*. Ternopil. [in Ukrainian].
4. Thomas, B. (2020). *American Achievement in International Perspective*. Fordham Institute. [in English].
5. Joel, H. (2000). *American Education*. Boston, MA: 9th ed., McGraw-Hill College. [in English].
6. Pasynkova, I. V. (2012). *Realization of the principle of continuity in the educational systems of the USA and Ukraine*. Kyiv. [in Ukrainian].
7. Anderson, K. M. (2007). *Tips for teaching : Differentiating instruction to include all students*. Retrieved from: <https://elaphunhy.files.wordpress.com> [in English].

8. Zaichenko, N. V. (2003). *Osoblyvosti osvity SShA nasuchasnomu etapi y reformuvannia / Kolezhanyn. [Peculiarities of US education at the current stage of its reformation].* [in Ukrainian].
9. Hurman, T. L. (2006). *Stanovlennia systemy profesiinoi orientatsii uchniv u serednikh shkolakh SShA [Formation of a system of professional orientation of students in secondary schools of the USA].* Ternopil: Pedahohika. [in Ukrainian].
10. Burhin, M. S., Stepenko, H. V., Milov, Yu. H. (1997). *Standarty u systemi osvity SShA : stan problemy. [Standards in the US education system: the state of the problem].* Kyiv: Problemy osvity. [in Ukrainian].